

בדם), ולכן לא נאמר ביחס אליו "וימציאו" – "לשון הושטה והזמנה" – אלא "ויקריבו" בלבד.

(לקוטי שיחות חל"ב ע' 54 ואילך)

ו

אוצר החכמה

וַיִּשָּׂא אֶהָרֶן אֶת יָדוֹ אֶל הָעַם וַיְבָרְכֵם (ט, כב)

"ברכת כהנים: 'יברכך', 'אר', 'ישא'" (רש"י)

יש להקשות²⁰:

א) איך ייתכן שאהרן בירך את העם בברכת כהנים – והרי מצות ברכת כהנים מופיעה לראשונה בפרשת נשא²¹, שנאמרה מאוחר יותר?²²

ב) מדוע צריך רש"י לפרט מהי ברכת כהנים ("יברכך", 'אר', 'ישא') – דבר הידוע אף לתינוקות של בית רבן?²³

ג) מדוע לא הצטרפו גם בני אהרן²⁴ לברכה זו, שהיא מצוה המוטלת על כל הכהנים?

והביאור בזה:

-
20. ראה גם רמב"ן ומפרשי רש"י.
 21. ו, כב-כז.
 22. הרמב"ן (ועוד) מפרש, שאמנם פרשת ברכת כהנים נכתבה רק בפרשת נשא, אך היא נאמרה מוקדם יותר. אבל קשה לפרש כך את שיטת רש"י, שכן במקרה כזה היה על רש"י להבהיר זאת במפורש.
 ואדרבה: מדברי רש"י בפרשת נשא (ה, ב) "שמונה פרשיות נאמרו בו ביום (שהוקם המשכן)", ופרשת ברכת כהנים אינה נמנית ביניהן (ראה מקור דברי רש"י בגיטין ס, א) – מוכח שלשיטת רש"י פרשת ברכת כהנים לא נאמרה עדיין ביום השמיני למילואים.
 23. ראה גם מנחת יהודה (הובא בקיצור בשפתי חכמים), בעל הטורים, ועוד. אלא שפירושה הוא בדרך הרמז, וקשה לומר שלכך מתכוון רש"י בדרך הפשט.
 24. וכן משה עצמו, שאף הוא שימש בכהונה ביום זה (רש"י פקודי מ, לא).

כוונת דברי רש"י אינה לומר שאהרן קיים כאן את מצות ברכת כהנים²⁵ – שהרי, כאמור, מצוה זו לא נאמרה עדיין בשלב זה²⁶; היתה זו ברכה אישית של אהרן עצמו, אלא שהוא בחר לברך את בני ישראל בנוסח זה של ברכת כהנים²⁷.

ביאור הדברים:

מטרת עבודתו המיוחדת של אהרן ביום השמיני למילואים היתה להביא לידי כפרה שלמה על חטא העגל, וכתוצאה מכך – להשראת השכינה במשכן; וזו היתה כוונת אהרן בברכתו – שעבודה זו אכן תפעל את פעולתה, תכפר על חטא העגל ותביא להשראת השכינה.

ולכן בחר אהרן דוקא בנוסח ברכת כהנים, שכן הברכה שביקש לברך מתבטאת היטב בשלוש המלים שבהן פותחים פסוקי ברכת כהנים (ושאותן הביא רש"י בפירושו) – "יברכך", "יאר", "ישא":

(א) "יברכך" – כהקדמה לברכתו הדגיש אהרן שכרכה זו אינה באה ממנו עצמו (שכן, איך יוכל אהרן לברך שיתכפר חטא העגל, בה בשעה שגם הוא עצמו זקוק לכפרה על כך?), אלא היא מהווה בקשה שהקב"ה יברך את בני ישראל;

(ב) "יאר" – ברכה שהקב"ה יאיר את פניו לישראל וישרה את שכינתו במשכן;

(ג) "ישא" – ברכה שהקב"ה יישא את עוונם של ישראל²⁸ ויכפר להם על חטא העגל.
(לקוטי שיחות חכ"ב ע' 39 ואילך)

25. ולכן היתה ברכה זו מעל-גבי המזבח (כמשמעות הכתוב, וראה בביאור הבא) – בניגוד לברכת כהנים, שלא היתה נאמרת מעל המזבח (ראה תמ"ז פ"ז מ"ב. ועוד).
26. כך משמע גם מהאמור בתורת כהנים כאן: "באותה שעה זכה.. בנשיאת כפיים", כלומר שבזכות ברכה זו (שנתן מיוזמתו) זכה אהרן שתינתן לו לאחר-מכן מצות נשיאת כפיים.
27. נוסח שהיה מוכר לאהרן, שהרי מצינו שכבר האבות קיימו את כל התורה עד שלא ניתנה (פרש"י תולדות כו, ה. ועוד).
28. כפי שאכן מפרש רש"י מלה זו (בפרשת נשא): "יכבוש כעסו".

וַיֵּשֶׂא אֶהָרֶן אֶת יָדוֹ אֶל הָעַם וַיְבָרְכֵם וַיֵּרֶד מַעֲשֵׂת הַחֲטָאֹת
וְהַעֲלָה וְהִשְׁלָמִים (ט, כב)

השם היחיד

"וירד – מעל המזבח" (רש"י)

צריך ביאור: לשם מה צריך רש"י לפרש שירידתו של אהרן היתה
"מעל המזבח" – והרי מפורש בכתוב שאהרן ירד "מעשות החטאת
והעולה והשלמים", שידוע לנו כבר שהקרבתם היתה על המזבח?²⁹

יש לומר, שכוונת רש"י בדבריו היא לתרץ קושיא העולה מפשט
הכתוב:

אוצר החכמה

בפשטות, משמעות המלים "וירד מעשות החטאת והעולה והשלמים"
היא שאהרן השלים זה עתה את מלאכת הקרבת הקרבנות; ולכאורה הדבר
מנוגד למסופר בכתוב שאהרן סיים את ההקרבה עוד קודם לכן, ואף נשא
את ידיו ובירך את העם!

ולכן פירש רש"י "וירד – מעל המזבח": המלה "וירד" אינה נקראת
בצמוד למלים הבאות ("מעשות החטאת והעולה והשלמים"), אלא היא
מהווה אמירה בפני-עצמה, כאילו נאמר בכתוב במפורש "וירד מעל
המזבח"; אלא שלאחר-מכן מסיים הכתוב "מעשות החטאת והעולה
והשלמים", כלומר שהסיבה לכך שאהרן היה על המזבח (ולכן היה עליו
לרדת ממנו) היתה כדי להקריב קרבנות אלו.

(לקוטי שיחות חכ"ב ע' 41 ואילך)

29. יש שפירשו (משכיל לדוד, ועוד) שכוונת רש"י היא ללמדנו שירידתו של אהרן היתה
מיד לאחר הקרבת הקרבנות ולפני שכירך את העם (בניגוד לסדר הדברים בכתוב),
וכאמור גם בתורת כהנים כאן. אבל קשה לומר שזוהי כוונת רש"י בדבריו, שכן אין
בדבריו כל רמז לכך.